

Διδαχή

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
Δελφών & Μιαούλη | Τ.2310 828 989 | www.inmetamorfoseos.gr

ΕΤΟΣ 2^ο | 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022 | Αρ. Φύλλου 66

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΝΤΗΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Σχόλιο στο Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: Ματθ 9:17-31

Αντιμέτωπο με ένα πανάρχαιο και πανανθρώπινο πρόβλημα εμφανίζει το ευαγγελικό ανάγνωσμα της Δ' Κυριακής των Νηστειών (Ματθ 9:17-31) τον Ιησού: Τη δυνατότητα του ανθρώπου να νικήσει το κακό. Από τότε που υπάρχουν άνθρωποι πάνω στη γη, το κακό με χίλιες δυο μορφές -φτώχεια, πείνα, πολέμους, προσφυγιά, αρρώστιες, θάνατο- καταδυναστεύει τη ζωή τους, καταρρακώνει τις ελπίδες τους και οδηγεί συχνά στην απόγνωση. Φιλόσοφοι, οικονομολόγοι, πολιτικοί, επιστήμονες, θρησκευτικοί ηγέτες δίνουν καθημερινά τον αγώνα τους, αιώνες τώρα, αλλά το κακό εξακολουθεί, σαν τη Λερναία Ύδρα, να παραμένει ανίκητο.

Το πρόβλημα το έθεσαν οι μαθητές του στον Χριστό, όταν, ενόσω εκείνος βρισκόταν πάνω στο όρος Θαβώρ όπου μεταμορφώθηκε, αυτοί προσπάθησαν χωρίς επιτυχία να θεραπεύσουν ένα επιληπτικό παιδί. Αν πάνω στο όρος Θαβώρ εμφανίστηκε η δόξα του Χριστού ως Θεού σε όλο της το μεγαλείο, κάτω στα χωριά της Γαλιλαίας εξακολουθεί να κυριαρχεί η ανθρώπινη δυστυχία και ο πόνος. Όσο ο Ιησούς βρισκόταν πάνω στο βουνό, ένας απελπισμένος πατέρας έφερε το άρρωστο παιδί του στους μαθη-

τές για να το γιατρέψουν, αυτοί όμως δεν τα κατάφεραν. Και τώρα ο πατέρας μαζεύει όσα αποθέματα πίστης διαθέτει ακόμη και απευθύνεται στον ίδιο τον Ιησού.

Δεν υπάρχει ίσως χριστιανός που δεν βρέθηκε κάποιες στιγμές της ζωής του στη θέση του πατέρα που ακούει από τον Ιησού τη φράση: **“εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι”**. Δεν υπάρχει ίσως χριστιανός που δεν ένοιωσε κάποιες στιγμές την αμφιβολία να τρυπώνει στη σκέψη του, ιδιαίτερα όταν βλέπει κάποιες προσδοκίες του να διαψεύδονται ή όταν κυριεύεται από αισθήματα απογοήτευσης. Το ζήτημα της πίστης και των ορίων της τίθεται με τον πλέον τραγικό τρόπο από τη σπαρακτική κραυγή του πατέρα του επιληπτικού παιδιού, ο οποίος στην προσπάθειά του να διαβεβαιώσει τον Ιησού για την πίστη του αναγνωρίζει ταυτόχρονα και τα όριά του: **“Πιστεύω, κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ”** (9:24). Στην προσπάθειά του να βροντοφωνάξει την πίστη του, το μόνο που τελικά καταφέρνει είναι να δηλώσει την αμφιβολία του. Ο δυστυχισμένος πατέρας είναι απόλυτα ειλικρινής απέναντι στον Χριστό. Δεν δηλώνει άπιστος, αλλά αναγνωρίζει την αδυναμία του να πιστέψει απόλυτα, την αμφιβολία του ότι το αίτημά του μπορεί να ικανοποιηθεί. Η αμφιβολία δεν είναι απουσία πίστης, αλλά αμφισβήτηση του περιεχομένου της πίστης. Η αμφιβολία, κατά συνέπεια, προϋποθέτει την πίστη, γιατί μόνον όποιος πιστεύει σε κάτι μπορεί να αναρωτηθεί για το τι πιστεύει και πόσο βέβαιος είναι γι’ αυτό που πιστεύει. Και σε ό,τι αφορά την πίστη στον Χριστό η αμφιβολία υπεισέρχεται συνήθως όταν ο πιστός έχει την εντύπωση ότι η προσευχή του δεν εισακούεται από τον Θεό.

Ο Ιησούς, εκτιμώντας την ειλικρίνεια του συνομιλητή του και την αγωνία του, του προσφέρει αυτό που χρόνια ολόκληρα ποθούσε· τη θεραπεία του παιδιού του. Προφανώς ο δυστυχισμένος πατέρας πίστευε ότι οι μαθητές του Χριστού μπορούσαν να θεραπεύσουν τον γιο του, γι’ αυτό και τους το ζήτησε. Προφανώς και οι μαθητές πίστευαν ότι ήταν ικανοί για κάτι τέτοιο, διαφορετικά δεν θα το επιχειρούσαν. Και, αν και ο ευαγγελιστής δεν αναφέρει σε τι συνίστατο η προσπάθεια των μαθητών, προφανώς αυτή θα περιείχε την επίκληση του ονόματος του Ιησού Χριστού, επομένως, πριν οι μαθητές επιχειρήσουν να θεραπεύσουν το παιδί, προσευχήθηκαν. Αν η υπόθεση αυτή είναι σωστή, η διαβεβαίωση του Ιησού προς τους μαθητές του, όταν αυτοί τον ρώτησαν για την αιτία της αποτυχίας τους, ότι ο μόνος τρόπος για να νικηθεί το κακό που καταδυναστεύει στον κόσμο είναι η προσευχή καθίσταται ακατανόητη.

Ο ευαγγελιστής Μάρκος διακόπτει στο σημείο αυτό την αφήγησή του. Δεν λέει τίποτε για την αντίδραση των μαθητών, ούτε για το πώς κατανόησαν την απάντηση του Ιησού. Στον σύγχρονο όμως αναγνώστη μένουν σίγουρα πολλά ερωτήματα αναπάντητα, καθώς δύσκολα θα μπορούσε κανείς να δεχτεί ότι αρκεί να προσευχηθεί κανείς και θα λυθούν όλα τα προβλήματα της ανθρωπότητας.

Η απάντηση του Ιησού ξαφνιάζει γιατί ο σύγχρονος άνθρωπος έχει συνηθίσει να αντιμετωπίζει τα προβλήματα με δυναμικό τρόπο, με δράση και αποφασιστικές ενέργειες, στις οποίες ασφαλώς δύσκολα θα κατέτασσε κανείς την προσευχή. Από την άλλη στη σκέψη πολλών θρησκευόμενων ανθρώπων έχει συνδεθεί η προσευχή με τις ατομικές τους επιδιώξεις. Προσεύχεται κανείς για να πάνε καλά οι δουλειές του, για να προκόψουν τα παιδιά του, για να του χαρίσει ο Θεός υγεία ή ό,τι άλλο χρειάζεται. Όμως τέτοιο τρόπο προσευχής δεν διδάξε στους πιστούς του ο Χριστός.

Ίσως η σύνδεση στην απάντηση του Ιησού της προσευχής με τη νηστεία -παρ' όλο που η πλειονότητα των ερευνητών υποστηρίζει ότι η λέξη “νηστεία” είναι μεταγενέστερη προσθήκη στο κείμενο- μπορεί να βοηθήσει στην εξεύρεση μιας λύσης στο πρόβλημα. Βέβαια, και στην περίπτωση της νηστείας ισχύουν οι ενστάσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, καθώς και η νηστεία έχει συνδεθεί στη σκέψη πολλών ανθρώπων με την προσπάθεια εξουμνισμού του Θεού. Αλλά ήδη στο ευαγγελικό ανάγνωσμα της Κυριακής της Τυρινής διευκρινίζεται ότι η νηστεία δεν είναι μια επιδίωξη εγκράτειας (Ματ 6:16-18), αλλά μια συνειδητή πράξη παραίτησης από ορισμένα αυτονόητα δικαιώματα, όπως είναι π.χ. το δικαίωμα στο φαγητό, μια συνειδητή δήλωση ότι είναι κανείς έτοιμος να θυσιάσει κάτι από τον εαυτό μου υπέρ των άλλων και του κόσμου ολόκληρου. Τέτοια νηστεία ζητάει ο Χριστός από τους πιστούς του, γιατί μόνο μια τέτοια νηστεία μπορεί να είναι σωτηρία για την ανθρωπότητα.

Αν όμως αυτό είναι το αληθινό νόημα της νηστείας, αντίστοιχο θα πρέπει να είναι και το περιεχόμενο της προσευχής. Αποτελεί κοινή θέση τόσο της Γραφής όσο και των Πατέρων της Εκκλησίας ότι η αληθινή προσευχή δεν μπορεί να περιορίζεται στα στενά όρια της κάλυψης των ατομικών ενδιαφερόντων και επιδιώξεων, αλλά πρωταρχικός στόχος της προσευχής θα πρέπει να είναι η σωτηρία του κόσμου ολόκληρου: **“Ζητείτε δε πρώτον την βασιλείαν του Θεού και την δικαιοσύνην αυτού, και ταύτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν”** βεβαιώνει ο Χριστός στην “Επί του Όρους Ομιλία” του (Ματ 6:33), και ο απόστολος Παύλος συνιστά **“Μειδεις τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖω,**

ἀλλά τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος” (1Κο 10:24). Μόνον όταν αντικείμενο των προσευχών των χριστιανών γίνει η σωτηρία όλου του κόσμου, μόνον όταν οι χριστιανοί συνειδητοποιήσουν ότι δεν μπορούν να ζήσουν ευτυχισμένοι αν οι άλλοι γύρω τους δυστυχούν, τότε θα έχουν κάνει ένα μεγάλο βήμα για τη λύση των προβλημάτων της ανθρωπότητας. Στο μέτρο και στον βαθμό που ο χριστιανός αναγνωρίζει ότι ο Θεός οδηγεί την παγκόσμια ιστορία προς ένα τέλος που είναι η Βασιλεία του, τότε θέλει να παραμένει σε κοινωνία μαζί του χωρίς να φοβάται τις αμφιβολίες του. Και, μάλιστα, οι αμφιβολίες που γεννιούνται από μια αναπάντητη προσευχή μπορεί να αποδειχθούν ευεργετικές, καθώς μπορεί να οδηγήσουν τον πιστό μέσα από μια αναζήτηση ανάλογη με εκείνη των μαθητών του Χριστού (*Γιατί εμείς δεν μπορέσαμε;*) σε μια επανεκτίμηση της σχέσης του με τον Θεό.

Στα ευεργετικά αποτελέσματα της εμμονής στην προσευχή, παρά την απογοήτευση που συχνά προκαλείται από την αίσθηση ότι ο Θεός δεν ανταποκρίνεται, αναφέρεται και ο συγγραφέας της *Ούρανοδρόμου Κλίμακος*, ο όσιος Ιωάννης ο Σιναΐτης, στη μνήμη του οποίου είναι αφιερωμένη η τέταρτη Κυριακή της περιόδου των Νηστειών. Στον 28^ο Λόγο από τους 30 της *Κλίμακος*, που είναι αφιερωμένος στην προσευχή, προτρέπει ο όσιος τους αναγνώστες του: ***Μὴ λέγε χρονίζων ἐν τῇ δεήσει μηδὲν κατωρθωκέναι ἤδη γὰρ καὶ κατώρθωκας. Τί γὰρ καὶ ὑψηλότερον ἀγαθὸν τοῦ τῷ Κυρίῳ προσκολλᾶσθαι, καὶ ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν ἐνώσει ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν.***

Μικρά ίσως φαίνονται τα βήματα αυτά και ίσως οι περισσότεροι αμφιβάλλουν για την αποτελεσματικότητά τους. Σίγουρα, ο κόσμος δεν μπορεί να ελπίζει ότι θα σωθεί με μερικές προσευχές και λίγες νηστείες. Οι προσευχές όμως και οι νηστείες, όταν γίνονται συνειδητά και όπως πρέπει, μπορούν να βοηθήσουν όλο και περισσότερους ανθρώπους να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο τους και την ευθύνη τους για τη σωτηρία του κόσμου. Και είναι βέβαιο ότι μια κοινωνία από συνειδητοποιημένους χριστιανούς, από ανθρώπους που έχουν κάνει σκοπό της ζωής τους την πραγμάτωση της Βασιλείας του Θεού, αποτελεί σήμερα τη μεγαλύτερη ελπίδα για την ανθρωπότητα. Σήμερα, που όλοι ξέρουν πως οι σίγουροι τρόποι και οι μεγάλες κοσμοθεωρίες απέτυχαν, είναι ίσως καιρός να δοκιμαστεί η λύση που προτείνει ο Χριστός. Ο ίδιος, άλλωστε, βεβαιώνει ότι όποιος πιστεύει μπορεί να πετύχει τα πάντα. Και αν κάποιος αμφιβάλλει για την αποτελεσματικότητά της, η κραυγή του τραγικού πατέρα της παραπάνω ευαγγελικής περικοπής, **“Βοήθησέ με, Κύριε, στην απιστία μου”,** μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα αποτελεσματική.

M.K.